

med „držao“ in „shodan govor“ toliko stavkov, — kako bi nas bili na sito in rešeto djali! Zato le pravično! nur billig! In pomisliti je tudi treba, da zlasti časniki moramo dosti-krat tako hitro pisariti, da še časa nimamo, da bi le en-krat prebrali, kar smo pisali. Tù ne gré „nonnum prematur in annum“.

Kar se nas tiče, stojimo s svojo pisavo v „Novicah“ tam, kjer šolske „slovenske berila“ in slovenski „zakonik“. In to je po naših mislih za sedaj dosti deleč. In iz tega stanišča hočemo omeniti par besedic zastran opazk v „Prijetlu“.

Gosp. pisatelj hoče, da bi pri inštrumentalu po izgledu družih Slovanov in staroslovenščine izpušali s ali z in bi „nožem rezali“, „rokama delali“ itd.; da se pa inštrumental glavnih imen ženskega spola v singularu loči od 4. sklonu, naj se razlikuje s končnico oj; postavimo (ponamus casum, ne pa postavim, kakor gosp. pisatelj piše), „vodoj napaja živino“ namesto „z vodo napaja živino“. Res, da s ali z izpušati, bi bila malenkost, al Slovenci smo zgubili inštru-mental brez s tako, da v nobenih slovenskih knjigah ga ne nahajamo več razun edine besedice se boj, ktera se ne piše s seboj. „Pa če ni bilo, naj pa sedaj bode!“ bi nam uteg-nil častiti gospod pisatelj reči. Mi pa odgovarjamo na to, da ni še ugodni čas za občno rabo tega, in ako bi tako potrebna bila, gotovo bi je ne bil dr. Miklosič v nemar pustil v svojem berilu. S ali z pa mi ne rabimo nikoli „kakor pade“; z rabimo le pred vokali in mehkiimi konzo-nanti, drugekrat pišemo pa s. Za vse imamo pravila. — Dalje se očituje pisava: „z veseljem slišimo“, namesti „veseli slišimo“, ker to je slovensko — pravi gosp. pisatelj — uno pa ponemčeno. Da tudi Nemec pravi „mit Freuden“, zatega voljo „z veseljem“ ni še ponemčeno. „Z radostjo doznajemo“ smo brali te dni v nekem jugoslavenskem časniku; kako pa to? — Memogredé omenimo, da je napačno, ako gosp. pi-satelj terdi, da „z ušesi slušamo“ ni prav, „kajti uše-soma slušamo“. „Ušesa“ so dual in plural, in tako tudi, če je govor od obéh očes ene osebe, se pravi: 1. oči, 2. oči, 3. očém, 4. oči, 5. očéh, 6. očmi, tedaj ne gledam „z očesoma“, ampak „z očmi“.

Kar gosp. pisatelj od al in ali terdi, je izmišljeno; — ali, ale, al je prav za prav vse eno. Ali nahajamo po vseh knjigah za nemški oder, na pr. mati ali hči; — al se rabi bolj za ob, aber (in einem gewissen Gegen-satze), na pr. „dal bi ti, al sej ti nič ne pomaga“. To je tudi naše pravilo. „Iše“ in „išče“ se bolj razločujeta po govorjenji v tem ali unem kraji, kakor pa po orodji ali mestu. Gorenec in tudi terdi Gorenec govori iše, Dolenc išče.

Dalje pravi gosp. pisatelj, da sčasoma za „mit der Zeit“ ni prav, in da je bolje in blagoglasneje „časom“. Tudi tega ne razumemo: zakaj? Saj imamo vendar dosti tacih čisto slovenskih prirečij; n. pr.: zaporedoma, prene-homa, netegoma, sceloma, sčasoma, spotoma itd.

Tudi za „očā“ ali „oče“ se ne bomo prepirali, ker oboje pišejo najizverstnejši slovenski pisatelji. Če je ne-kerikrat tudi Prešern „očā“ pisal, nam je to pri vsem velikem spoštovanji do našega slavnega mojstra tako malo pravilo, kakor njegovo „sliši“ za „gehört“, kar on rabi v neprecenljivem „Kerstu pri Savici“, kjer pravi: „Nar več sveta otrokam sliši Slave“. Gotovo je „z veseljem sliši-mo“ manji germanizem kakor „hiša sliši meni“, das Haus gehört mir.

H koncu dostavljamo le še to opombico, da naj bolj in pred vsem nam je potreba prave slovenske skladnje (Syntax); nam je za to naj bolj mar; vse drugo ni tolike važnosti, čeravno tudi ni v nemar pušati. To je naša pogla-vitna skerb, in ker živimo v takih okoljšinah, da vsaki dan več slovenski govorimo kakor kak drug jezik, se nam prilike ne manjka zavijati jezik po duhu slovenskega naroda in po tem popravljati spise, ki niso tako osnovani. — Toliko v prijazno porazumljenje.

Novičar iz raznih krajev.

Kakor v Celovcu tako so po vseh krajih na Koroškem, kjer sta presv. cesar in cesarica popotovala, Nju Veličanstvi slovesno in serčno sprejemali. 9. dan t. m. sta dopoldne ob pol desetih zapustila sv. Mohor in čez Podkloster in Belak se vrnila spet v Celovec in ondi prenočila. Na celi poti skozi spodnjo ziljsko in dravsko dolino so vreli prebivavci skupaj ter Nju Veličanstvi pozdravljali s klici žive radosti. 10. t. m. sta se podala na Štajarsko, kjer ju je čakal enako nadušen sprejem. — Po razpisu c. k. dnarstvenega ministerstva so za poravnanje deželnih potreb in po-treb za odvezo zemljiš za prihodnje leto 1857, ki se o Vseh Svetih letošnjega leta začne, v različnih deželah našega cesarstva sledeče doklade k vsakemu goldinarju zemljišnega, hišnega, obertnijskega in dohodkinega davka določene: v spodnji Avstrii 16, v zgornji 24¹/₂, na Salc-burškem 26, na Štajarskem 20³/₄, na Koroškem 23¹/₄, na Krajnskem 24, v Istri 16, na Goriškem 20, v Tirolih 10, na Českem 15¹/₂, na Marskem 15, v Šlezii 13, v Bukovini 28¹/₂, v Dalmaciji 8, na Erdeljskem 25, v Vojvodini 30, v Lombardii 5³/₄, na Beneškem 2, v Galicii, na Ogerskem, Horvaškem in Slavonskem pa 40 krajcarjev. — 6. dan t. m. se je začel veliki zbor kmetovavcev in gojzdnarjev v Pragi, kamor je prišlo iz mnogih dežel okoli 1500 deležnikov; po navadnem prvem pozdravljanji so se v občni zbornici za-čeli pomenki, in kaj mislite, kaj je bilo prvo? Učeni možaki, ne pozabivši prostega kmeta, so začeli naj poprej vpra-sanje pretresati: „Po kateri poti bi se dala omika kmetijskega stanú naj gotovše doseči?“ Več od tega bomo še slišali ob svojem času. — Z neznano svečanostjo je bilo v nedeljo 7. dan t. m. kronanje rusovskega cara Aleksandra II. v Moskvi obhajano; vse kar se le veličastnega in krasnega misliti more, je bilo tù zedinjeno; oči radovedne neštnevilne množice, ki se je tù zbrala, pa so obračali na-se še posebno poslanci tistih azijatiških narodov, kateri so pod-verženi rusovskemu caru; tolika je bila različnost obrazov, oblek in običajev, da ni moč vsega popisati. — Prekucij v Švajci v kantonu Neuenburžkem je konec; ljudovladna stranka ima vlado spet v rokah kakor poprej, glavarji kra-ljeve stranke pa, ki so prekucijo začeli, so zaperti, in ča-kajo, kaj se bo ž njimi zgodilo. Kakor se iz vladnih fran-cozkih časnikov vidi, stoji francozka vlada na strani lju-dovladne stranke, pruski časniki iz Berolina pa so edino le popisali kar se je zgodilo. — Napolitanski vladi ste vdrugič poslale francozka in angležka opomin, naj stori kar one terjate in kar mir in blagor dežele zahteva. Rado-vedno se pričakuje, kaj bo kralj v tretjič odgovoril. Av-strijanska vlada je storila vse, da bi se odvernil huji raz-por; ali bo obveljala nje rahla beseda, se bo kmali pokazalo. — Dragina na Španjskem napravlja O'Donelu čedalje večje zadrege, ktere so tolikanj večje, ker ne gori ne doli nima zadostne podpore. Cesar Napoleon mu je poslal véliki križ častne legije.

Novi svet in stari.

(Po ilirskem.)

Svet sedanji pregizdavi
Hvali se večkrat, pravi:
„Naši dedje so še spali,
Malo so reči spoznali!“
Al morda da tud' resnica
Je sledeča prislovica:
„Svet sedanji v svojem znanji
Je v ljubezni dokaj manji,
In njegovo umovanje
Prazne slame več nažanje.“

Josip Novak.

Pogovor vredništva. Gosp. B. v Bist.: Prosimo za vse, pa tudi za življenjopisne čertice France B.